ISSN:2667-4769, Yıl:7, Sayı:17, Aralık 2024, s. 63-77

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date | Yayınlanma Tarihi / The Publication Date

13/11/2024 | 23/12/2024

http://dx.doi.org/10.29228/jiajournal.79274

Feyzi Berat KAPLAN[1]

Barış DEMİRCİ[2]

Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Ana Bilim Dallarındaki Çalgı Eğitimcilerinin Mesleki Tükenmişlik ve Mesleki Doyum Düzeylerinin İncelenmesi[3]

Özet

Bu çalışmanın amacı, "Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Ana Bilim Dallarındaki Çalgı Eğitimcilerinin Mesleki Tükenmişlik Düzeyleri ile Mesleki Doyumları Arasındaki İlişkinin Belirlenmesidir".

Araştırma, tür olarak betimsel türde, model olarak genel tarama modelindedir. Evrenini, eğitim fakülteleri, güzel sanatlar eğitimi bölümü müzik eğitimi ana bilim dallarında görev yapan çalgı eğitimcileri (204), örneklemini ise, ölçeklere cevap veren çalgı eğitimcileri (150) oluşturmaktadır. Demografik bilgiler, araştırmacı tarafından oluşturulan "Kişisel Bilgi Formu" ile elde edilmiştir. Çalgı eğitimcilerinin tükenmişlik düzeylerini belirlemek için Maslach ve Jackson (1981) tarafından geliştirilen "Maslach Tükenmişlik Envanteri (MBI)", mesleki doyum düzeylerini belirlemek için ise Kuzgun, Sevim ve Hamamcı (1999) tarafından geliştirilen "Mesleki Doyum Ölçeği" kullanılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde bağımsız örneklemler için t testi, Tek Faktörlü Varyans Analizi (ANOVA), Mann Whitney U Testi, Kruskal Wallis H Testi, Pearson Momentler Çarpım Korelasyonu ve Doğrusal Regresyon Analizleri yapılmıştır.

Çalgı eğitimcilerinin cinsiyet, medeni durum, yaş, eğitim durumu, mesleki kıdem ve bireysel çalgı türü, mesleki tükenmişlik ölçeğinin alt boyutları açısından ele alınmıştır. Mesleki doyum ve mesleki tükenmişlikleri arasındaki ilişki tespit edilmiş ve mesleki tükenmişlik düzeylerinin mesleki doyumlarını yordama durumlarına ilişkin bulgular oluşturulmuştur.

Çalgı eğitimcilerinin cinsiyetleri, medeni durumları, yaşları ve mesleki kıdem grupları arasında, mesleki tükenmişlik ölçeği alt boyutları açısından anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bireysel çalgı türü ve eğitim durumu arasında mesleki tükenmişlik ölçeği alt boyutların açısından anlamlı fark olduğu görülmüştür. Çalgı eğitimcilerinin mesleki doyum düzeylerinin artması ile duygusal tükenme düzeyleri ve duyarsızlaşma düzeylerinin azalacağı ve düşük kişisel başarı hissinin olumlu yönde artacağı belirlenmiştir. Çalgı eğitimcilerinin mesleki tükenmişliklerinin mesleki doyumlarını anlamalı olarak yordadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çalgı eğitimi, mesleki doyum, mesleki tükenmişlik

[1] Öğr. Gör. Atatürk Üniversitesi Türk Mûsıkîsi Devlet Konservatuvarı, berat.kaplan@atauni.edu.tr, Orcid: https://orcid.org/0000-0002-6579-2083

[2] Prof. Dr. Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, baris.demirci@mgu.edu.tr, Orcid: https://orcid.org/0000-0003-1730-2278

[2] Bu makale "Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Ana Bilim Dallarındaki Çalgı Eğitimcilerinin Mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin ve Mesleki Doyum Düzeylerinin Belirlenmesi" başlıklı 2019 tarihinde yayınlanmış yüksek lisans tezinden türetilmiştir. Bu makale etik ve kurallara uygun hazırlanmış ve intihal incelemesinden geçirilmiştir. Etik kurul onayı gerektirmemektedir.

Determining The Job Satisfaction And Occupational Burnout Levels Of The Instrument İnstructors In The Department Of Music Education In Faculty Of Education

Abstract

The purpose of this study is to determine the relation between the job satisfaction and occupational burnout of the instrument instructors in the department of music education in faculty of education.

The study is descriptive research, conducted in general survey model. The population of the study consists of the instrument instructors (204) in the department of music education, division of fine arts education of faculty of education, and the sample consists of instrument instructors (150) who responded to the scales. Demographic information was collected with "Personal Information Protocol" prepared by the researcher. "Maslach Burnout Inventory (MBI)" developed by Maslach and Jackson (1981) was used to determine the burnout levels of the instrument instructors, and "Job Satisfaction Scale" developed by Kuzgun, Sevim and Hamamcı (1999) was used to determine their job satisfaction levels. In the analysis of the data, independent samples t test, one-factor ANOVA, Mann Whitney U Test, Kruskal Wallis H Test, Pearson Product-Moment Correlation and Linear Regression Analysis were done.

Gender, marital status, age, educational background, professional seniority and individual instrument were discussed in terms of the sub-dimensions of occupational burnout. The relation between job satisfaction and occupational burnout were determined and findings related to whether occupational burnout levels of the instrument instructors predict their job satisfaction were determined.

It was found that there is no significant difference between the gender, marital status, age and professional seniority variables of the instrument instructors in terms of the sub-dimensions of occupational burnout inventory. However, it was seen that there is significant difference between the individual instrument and educational background variables in terms of the sub-dimensions of the occupational burnout inventory. It was also determined that an increase in the job satisfaction levels of the instrument instructors will decrease their emotional burnout and depersonalization levels, and the feeling of low personal accomplishment will increase in a positive way. It was determined that he occupational burnout of the instrument instructors significantly predict their job satisfaction.

Key words: Instrument training, job satisfaction, occupational burnout.

GİRİŞ

İlk kez 1974 yılında Herbert Freudenberger tarafından ortaya atılmış olan tükenmişlik sendromu; insanların aşırı çalışmaya bağlı olarak iş gereklerini yerine getiremez duruma gelmeleri anlamında duygusal tükenme durumu olarak tanımlanmıştır (Akbolat ve Işık, 2008, s. 231). Maslach (1976)'a göre tükenme kişinin işini özgün anlamı ve amacından uzaklaşması, hizmet götürdüğü insanlarla artık gerçekten ilgilenemiyor olması biçiminde tanımlamıştır. Edelwich (1980) tükenmişliği;" İnsanlara yardım sağlayan mesleklerde çalışan kişilerde, çalışmayı gerektiren durumların göstergesi olan sonuçların; idealizm, enerji ve amaçta sürekli olarak artan bir kayıp" olarak tanımlamıştır (Akt. Özen, Mirzeoğlu, 2015, s.12).

Mesleki tükenmişlik, duygusal isteklerin yoğun olduğu yerlerde çalışmaktan kaynaklanan fiziksel ve duygusal ümitsizlik, hayal kırıklığı, yıpranma, isteksizlik, işe ve iş yerinde çalışanlara ve yaşama olumsuz yaklaşım şeklinde ifade edilmiştir (Karabıyık Özipek, 2006). 1970'lerde Amerika'da özellikle hizmet sektöründe çalışanların işleriyle ilgili yaşadıkları bunalımı ifade edecek şekilde tanımlanmıştır (Karadağ, 2013).

Tükenmişlik, sorunlu ya da problemli insanlarla sıklıkla uğraşmaktan kaynaklanan duygusal tepkinin dışa vurumudur. Stresle benzer yönleri vardır. Fakat stresten tükenmişliği ayırmamıza olanak sağlayan özellik, çalışanların karşısındaki kişiyle arasında olan sosyal ilişki kaynaklı bir stres olduğudur (Güllüce, 2006).

Tükenmişliğin sonuçları, birey üzerindeki olumsuz etki, çalışma hayatı üzerindeki olumsuz etki ve aile hayatı üzerindeki olumsuz etki olarak üç başlık altında incelenmektedir (Polatçı, 2007). Tükenmişlik yaşamakta olan çalışanların duygusal yorgunluk ve fiziksel yorgunluk düzeyleri artar.

Yaşanan bu fiziksel yorgunluğun nedeni gerginliktir. Yaşanan bu gerginlik bireyde uyku problemi olarak ortaya çıkar. Uyku problemi olan bireyde kronikleşen yorgunluk, bireyin vücudunu grip, baş ağrısı, sırt ağrısı gibi hastalıklara açık hale getirmektedir (Skeja, 2012). Birey üzerinde olumsuz etkiye neden olan bu gibi fiziksel ve psikolojik sorunlar, çalışanın kendine duyduğu saygı ve başarı duygusunu kaybetmesine neden olur (Polatçı, 2007). Bu durumun ilk etkisi olarak bireyin performansında ve verimliliğinde ciddi bir düşüş görülür. Devamında işe geç gelme, işten erken ayrılma, çalışma ortamında olmak istememe gibi sorunların da önünü açmaktadır. Bahsedilen bu sorunlar bireysel olarak görünse de çalışan iş yeriyle daha az ilgilendiği için bu sorun aslında kurumsal bir sorundur (Karadağ, 2013).

Eğitim süreci içinde en üst kademede yer alan üniversiteler, toplumsal yaşamda temel işlev gören kurumların başında gelmektedir. Bir meslek edindirmelerinin yanı sıra bilimsel üretim ve danışma merkezidir. Bu kurumlara verilen önem ve akademisyenlerin mesleklerini iyi bir şekilde yürütebilmeleri psikolojik durumlarının iyi olması ile doğru orantılıdır. Akademisyenlerin çalışma performanslarının yüksek seviyede olması mesleki doyumlarına bağlıdır. İşinde doyuma ulaşan akademisyenlerin mesleki performansları da artacaktır ve bu doğrultuda işlerini daha iyi yürüteceklerdir (Acar Arasan, 2010).

İlgili alanyazın tarandığında mesleki doyumla aynı anlama gelen iş tatmini, iş doyumu gibi isimlendirmelerinde kullanıldığı görülmektedir. Doyum; insanların mesleklerinden beklediği; mesleğin gerektirdiği etkinliklerin bireyin yetenekleri, bilgileri ve becerileriyle doğru orantılı olması, çalışma ortamındaki fiziksel durumlar, insanlarla ilişkileri, mesleğinin çalışana sağladığı güvence, yükselme ya da ilerleme olanağı, aldığı yetkiler ve sorumluluklar, bir gün içinde işte geçirdiği zaman, yarışma, kendini gösterme ve iş bulabilme olanağı, mesleki etkinliklerin çalışan için ilgi çekici olması gibi durumlarda ortaya çıkmaktadır (Kuzgun, Aydemir ve Hamamcı, 1999). Mesleki doyum, çalışanların işlerine karşı sergiledikleri davranış ve tutumlarının sonucu olarak gösterilebilir. İş hayatlarına karşı duygusal olarak geliştirilen bir dışa vurumdur. Gereksinimlerin giderilmesiyle ilgilidir. Bu anlamda önemli olan durum çalışanların ömürlerinin hatırı sayılır derecede bir bölümünü geçirdikleri iş ortamlarının, mesleki doyumları ve yaşam standartları üstünde büyük etkisi olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır (Avşaroğlu, Deniz ve Kahraman, 2005). Başka bir deyişle mesleki doyum genel olarak, çalışanın yürüttüğü mesleğiyle alakalı etkenler neticesinde elde ettiği mutluluk ve zevkin sonucunda ortaya çıkan bir durum olarak değerlendirilebilir (Bayrak, 2014).

Mesleki doyum çalışanın işini yapması karşılığı duyduğu manevi hazdır. Bu nedenle mesleki doyumun, işin özellikleri ve çalışanın isteklerinin birbirine uyduğunda gerçekleştiğini söylemek doğru olacaktır. Bunun yanı sıra çalışanın işiyle alakalı karşılaştığı olumsuz durumlar ise iş doyumsuzluğuna neden olacaktır (Yelboğa, 2007).

Bütün insanlar yaptıkları işten haz almak, mutluluk duymak ve doyuma ulaşmak isterler. Fakat haz, mutluluk ve doyum göreceli kavramdır. Kişiden kişiye değişiklik gösterebilir. Bireyin yapısı ile değerleri, beklentileri, nitelikleri, algıları ve yargıları farklılık gösterir. Bu sebeple kişinin bireysel özellikleri onun iş doyumunu etkiler (Tunç, 2013). Çalışanların mesleklerinde doyuma ulaşmaları, mesleğiyle alakalı etkinliklerin, çalışanın bilgi, beceri ve yetenekleri ile örtüşmesi, çalıştığı ortamda insan ilişkileri, kazanç düzeyi, sağlanan güvence, taktir ve ödül, verilen yetki ve sorumluluk, gün içinde işte geçirdiği zaman, rekabet ortamı, kendini gösterebilme durumu, işini bıraktığı zaman yeni bir iş bulabilme durumu, mesleki etkinliklerin çalışan için ilgi çekici olabilme durumlarla ilgilidir. Ancak bu faktörlerin azlığı ya da çokluğu tek başlarına doyuma yol açmaz. Çalışanın bu faktörlere verdiği önem iş doyumunu belirler (Kuzgun *vd*., 1999).

Mesleki doyumu etkileyen çeşitli faktörler, bireysel ve örgütsel faktörler olarak iki grupta toplanabilir. Bireysel özellikler başlıca; yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, medeni durum, sosyo kültürel çevre, zekâ, kişilik özellikleri, meslekte veya işyerinde çalışma süresi, meslek seçimi, meslekle ilgili geleceğe yönelik düşünceler ve genel yaşam tutumudur. Örgütsel özellikler ise, ücret, işin niteliği, güvenlik, gelişme ve yükselme olanakları, çalışma ortamı ve koşulları, yönetim biçimi ve yöneticilerle ilişkiler son olarak grup etkileşimidir (Durmuş ve Günay, 2007).

Her mesleki yaşantıda olduğu gibi müzik eğitimi ve onun alt boyutu olan çalgı eğitimi süreçlerinde de çalgı eğitimcilerinin meslek yaşantıları boyunca fiziksel tükenmişlik, duygusal tükenmişlik, zihinsel bitkinlik vb. durumları sıklıkla yaşadıkları düşünülmektedir. Bu durum çalgı eğitimcilerinin mesleki tükenmişlik ve mesleki doyuma ilişkin sonuçlarının ele alınması bakımından önemlidir.

Uçan (1980)'a göre, çalgı eğitimi; "çalgı öğretimi yoluyla bireylerin ve onların oluşturdukları toplulukların devinişsel, bilişsel ve duyuşsal davranışlarında kendi yaşantıları yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişiklikler oluşturma, bu nitelikte yeni davranışlar kazandırma sürecidir." Çalgı eğitimi, çalgının çalınması için uygulanan yöntemlerdir. Çalgı eğitiminde öğrencilere, çalgıyı tekniğinin gerektirdiği gibi çalma, çalıştığı sürenin verimli olabilmesi için o süreyi doğru şekilde ayarlama, belirli müzik kültürlerini kendi çalgısı aracılığıyla en güzel ve iyi şekilde aktarma ve müzikal becerilerini yükseltmeye yönelik çalışmalar, çalgı eğitiminin amaçlarını tanımlamaktadır (Parasız, 2009)

Çalgı derslerinin öğrenciyle birebir yapılması, öğretmen öğrenci iletişiminin daha sık yaşanmasını zorunlu kılmaktadır. Bu durum çalgı eğitimcilerinin mesleki tükenmişlik düzeyleri ve mesleki doyumlarına ilişkin birçok olumlu ya da olumsuz durumları beraberinde getirmektedir. Bu durumlar iki şekilde ele alınabilir. Öğretmenin mesleki ve kişisel süreçlerine ilişkin durumlar ve öğrenci merkezli durumlar. Öğretmenin iş yükünün fazla olması, iş ortamlarındaki sorunlar, çevresel faktörler, özel faktörler. Öğrenciden kaynaklı durumlar ise, derse olan ilgisizlik, derse gerektiği gibi çalışmamak, derste kullanılacak materyallerinin olmaması vb. durumlar dersi veren öğretmenin derse olan motivasyonunu azaltıp tükenmişlik yaşamasına ya da tam tersi durumlarda mesleki doyum yaşamalarına olanak sağlayacaktır.

Eğitim süreci uzun soluklu, sabırla çalışma ve egzersiz yapma temeline dayanan çalgı eğitimi hem öğretmen hem de öğrenci açısından da bedensel zihinsel ve duygusal anlamda birçok yükü beraberinde getirmektedir. Bunun yanı sıra bireye hem disiplinli olma hem de toplum içerisinde sosyal ortamlar ve paylaşımlar sağlama olanağı da tanımaktadır. Bütün bu faktörler bireye mesleki anlamda katkı sağlamakla beraber, hedef düzeyinde olumsuz sonuçlar da doğurabilmektedir.

Çalgı eğitiminin bahsi geçen bu çok boyutlu yapısı ve öğrenim süreçlerinin uzun bir zamanı kapsaması birçok sorunu da beraberinde getirmektedir. Bu sorunlar hem Türkiye'de çalgı eğitimi süreçleri bakımından hem de çalgı eğitimcilerinin sorunları bakımından karşımıza çıkmakta ve araştırmacılar tarafından incelenmektedir. Bu çalışmanın problem durumu ise; **"**eğitim fakültelerindeki çalgı eğitimcilerinin mesleki tükenmişlik düzeyleri çeşitli değişkenlere göre anlamlı düzeyde farklılık göstermekte midir ve mesleki tükenmişlik düzeyi mesleki doyum düzeyinin anlamlı bir yordayıcısı mıdır?" şeklinde ifade edilmiştir. Çalışmaya ilişkin problem durumundan yola çıkarak, sekiz alt problem belirlenmiş ve aşağıda sunulmuştur.

1. Eğitim fakülteleri müzik eğitimi ana bilim dallarındaki çalgı eğitimcilerinin mesleki tükenmişlik düzeylerinde cinsiyete göre anlamlı bir farklılaşma var mıdır?
2. Eğitim fakülteleri müzik eğitimi ana bilim dallarındaki çalgı eğitimcilerinin mesleki tükenmişlik düzeylerinde medeni durumlarına göre anlamlı bir farklılaşma var mıdır?
3. Eğitim fakülteleri müzik eğitimi ana bilim dallarındaki çalgı eğitimcilerinin mesleki tükenmişlik düzeylerinde yaşlarına göre anlamlı bir farklılaşma var mıdır?
4. Eğitim fakülteleri müzik eğitimi ana bilim dallarındaki çalgı eğitimcilerinin mesleki tükenmişlik düzeylerinde eğitim durumlarına göre anlamlı bir farklılaşma var mıdır?
5. Eğitim fakülteleri müzik eğitimi ana bilim dallarındaki çalgı eğitimcilerinin mesleki tükenmişlik düzeylerinde ya da mesleki kıdemlerine göre anlamlı bir farklılaşma var mıdır?
6. Eğitim fakülteleri müzik eğitimi ana bilim dallarındaki çalgı eğitimcilerinin mesleki tükenmişlik düzeylerinde bireysel çalgı türlerine göre anlamlı bir farklılaşma var mıdır?

7. Eğitim fakülteleri müzik eğitimi ana bilim dallarındaki çalgı eğitimcilerinin mesleki tükenmişlik düzeyleri ile mesleki doyumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
8. Eğitim fakülteleri müzik eğitimi ana bilim dallarındaki çalgı eğitimcilerinin mesleki tükenmişlik düzeyleri, mesleki doyumlarının anlamlı bir yordayıcısı mıdır?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırma, tür olarak betimsel türde, model olarak genel tarama modelindedir. "Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir" (Karasar, 2015). Diğer bir yönü ile araştırma keşfedici bir yapıdadır. "Keşfedici araştırmalar, ilişki bulmaya, durum belirlemeye, okuyucuya bilgi vermeye yönelik araştırmalardır. Tanımlara, istatistiksel verilere, ya da ölçüm, gözlem, mülakat, anket, deney, vs. tekniklere dayanarak belirli konularda bilgi üretmeyi amaçlarlar. Bunlar nesnel araştırmalardır; bu tür araştırmalarda yazarın kişisel görüşüne daha az yer verilir" (Seyidoğlu, 2009).

Evren Örneklem

Bu araştırmanın evrenini müzik eğitimi ana bilim dallarında 2018/2019 eğitim-öğretim yılı itibari ile aktif olarak görev yapan çalgı eğitimcileri oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında evrenin tamamına ulaşılmış ve toplam 204 çalgı eğitimcisine araştırmaya katılma ricasında bulunulmuştur. Bu nedenle araştırmada herhangi bir örneklem ve örneklem belirleme yöntemi kullanılmamıştır. Araştırmaya katılım gösteren çalgı eğitimcisi sayısı ise toplam 150 kişi olmuştur.

Veri Toplama Araçları

Çalgı eğitimcileri ile ilgili demografik bilgileri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından oluşturulan "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Hazırlanan formda araştırmanın amacını belirten ve uygulamada dikkat edilmesi gereken hususlarla ilgili kısa bir açıklama yer almıştır. Kişisel bilgi formunda çalgı eğitimcisinin; yaşı, cinsiyeti, mesleki kıdemi, öğrenim durumu ile ilgili sorular bulunmaktadır. Etik kurallar göz önünde bulundurularak araştırma sırasında çalgı eğitimcilerine kimlik bilgilerini içeren sorular yöneltilmemiştir.

Araştırmada üniversitelerin eğitim fakültesi güzel sanatlar eğitimi bölümü müzik eğitimi ana bilim dalında görev yapan çalgı eğitimcilerinin tükenmişliğini ölçmek için Maslach ve Jackson (1981) tarafından geliştirilen "Maslach Tükenmişlik Envanteri (MBI)" kullanılmıştır. Maslach Tükenmişlik Envanteri, hizmet sektöründe çalışan kişilerde tükenmişliği ölçmek için hazırlanmış bir ölçme aracıdır. Bu ölçme aracı üç alt boyutu değerlendirir, bahsi geçen alt boyutlar; "Kişisel Başarı Duygusu (Personal Accomplishment)", "Duygusal Tükenme (Emotional Exhaustion)" ve "Duyarsızlaşma (Depersonalization)"dır.

Çalgı eğitimcilerinin mesleki doyum düzeylerini belirlemek için ise Kuzgun, Sevim ve Hamamcı (1999) tarafından geliştirilen "Mesleki Doyum Ölçeği" kullanılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada, toplanan veriler, istatistik programı kullanılarak analiz edilmiştir. Belirlenen örneklem üzerinde uygulanan ölçekler ilk olarak bilgisayar ortamına aktarılmış ve veriler öncelikli olarak uç değer analizine tabi tutulmuştur. Yapılan analizler sonucunda 4 katılımcıya ait veriler uç değere sahip olmasından dolayı veri setinden çıkarılmıştır. Uç değer analizinin tamamlanması ile parametrik testler için normallik koşulunun sağlanıp sağlanılmadığını belirlemek amacıyla yapılan medyan, aritmetik ortalama, z skorları, çarpıklık ve basıklık değerleri hesaplanmış ve bu hesaplamalar ile verilerin normal dağılıma sahip olduğu bulunmuştur. Yapılan analizlerden elde edilen bulgular Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcıların Duygusal Tükenme, Duyarsızlaşma, Düşük Başarı Algısı, Toplam Tükenmişlik Toplam Puanı ve Mesleki Doyum Puanına İlişkin Betimsel İstatistikler ve Skewness-Kurtosis Değerleri

	N	Ortalama	Medyan	Ss	Skewness	Kurtosis
Duygusal Tükenmiş	146	18.60	17.00	5.92	.645	-.230
Duyarsızlaşma	146	8.73	8.00	3.12	.853	.068
Düşük Başarı Algısı	146	31.60	32.00	2.87	-.528	.804
Tükenmişlik Toplam Puanı	146	58.94	58.00	7.55	.491	-.013
Mesleki Doyum	146	83.59	85.00	9.17	-.648	-.292

Araştırma sürecinde incelenen alt problemlere cevap verebilmek amacıyla Bağımsız Örneklemler için t Testi, Tek Faktörlü Varyans Analizi (ANOVA), Mann Whitney U Testi, Kruskal Wallis H Testi, Pearson Momentler Çarpım Korelasyonu ve Doğrusal Regresyon Analizi yapılmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik

Anket sorularının güvenilirlik analizi yapıldığında hesaplanan Cronbach Alfa Katsayısı 0,636 olarak tespit edilmiştir. Özdamar (1999)'a göre elde edilen katsayı, anket ölçeğinin orta düzeyde güvenilirliğe sahip olduğu ifade edilebilir.

Anket ölçeğinin alt boyutlarının geçerlilik ve güvenilirlik analizi sonucunda aşağıdaki katsayılar elde edilmiştir. Elde edilen katsayılara göre ölçeğin alt boyutlarda geçerlilik ve güvenilirliğin yüksek olduğu ifade edilebilir. Geçerlik güvenirlik kat sayıları ölçeğin alt boyutlarına göre şu şekilde sonuçlanmıştır; Duygusal tükenme: 0,870, Duyarsızlaşma: 0,757, Düşük Kişisel Başarı Hissi: 0,594

Eğitim fakültelerindeki çalgı eğitimcilerinin mesleki tükenmişlik düzeyleri cinsiyetlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

Tablo 2. Cinsiyet Değişkenine İlişkin t Testi Bulguları

Tükenmişlik	Değişken	N	X	Ss	t	P
Duygusal Tükenmişlik	Erkek	101	19.00	6.02	1.247	.214
	Kadın	45	17.68	5.64		
Duyarsızlaşma	Erkek	101	9.02	3.16	1.732	.085
	Kadın	45	8.06	2.96		
Mesleki Tükenmişlik Toplam Puanı	Erkek	101	59.40	8.00	1.103	.272
	Kadın	45	57.91	6.38		

Tablo 2 incelendiğinde eğitim fakültelerindeki çalgı eğitimcilerinin duygusal tükenmişlik düzeylerinin t_{144}=1.247, p>.05, duyarsızlaşma düzeylerinin t_{144}=1.732, p>.05 ve mesleki tükenmişlik toplam puanlarının t_{144}=1.103, p>.05 cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaşmadığı bulunmuştur.

Tablo 3. Cinsiyet Değişkenine İlişkin Mann Whitney U Testi Sonucu

Tükenmişlik	Değişken	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p
Düşük Kişisel Başarı Hissi	Erkek	101	71.09	7180.50	2029.500	.298
	Kadın	45	78.90	3550.50		

Tablo 3 incelendiğinde eğitim fakültelerindeki çalgı eğitimcilerinin düşük kişisel başarı hissi düzeylerinin U=2029.500, p>.05 cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaşmadığı bulunmuştur. Elde

edilen bulgulardan hareketle cinsiyetin duygusal tükenme, duyarsızlaşma, düşük kişisel başarı hissi ve mesleki tükenmişlik toplam puanlarını anlamlı olarak etkileyen bir değişken olmadığı söylenebilir.

Eğitim fakültelerindeki çalgı eğitimcilerinin mesleki tükenmişlik düzeyleri medeni durumlarına göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

Tablo 4. Medeni Durum Değişkenine İlişkin t Testi Bulguları

Tükenmişlik	Değişken	N	X	Ss	t	p
Duygusal Tükenmişlik	Evli	110	18.88	6.06	.995	.321
	Bekâr	36	17.75	5.44		
Düşük Kişisel Başarı Hissi	Evli	110	31.57	2.82	-.274	.784
	Bekâr	36	31.72	3.05		
Mesleki Tükenmişlik Toplam Puanı	Evli	110	59.23	7.89	.811	.418
	Bekâr	36	58.05	6.40		

Tablo 4 incelendiğinde eğitim fakültelerindeki çalgı eğitimcilerinin duygusal tükenmişlik düzeylerinin t_{144}=.995, p>.05, düşük kişisel başarı hissi düzeylerinin t_{144}=-.274, p>.05 ve mesleki tükenmişlik toplam puanlarının t_{144}=.811, p>.05 medeni durumlarına göre anlamlı olarak farklılaşmadığı söylenebilir.

Tablo 5. Medeni Durum Değişkenine İlişkin Mann Whitney U Testi Sonucu

Tükenmişlik	Değişken	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p
Duyarsızlaşma	Evli	110	73.13	8044.00	1939.00	.851
	Bekâr	36	74.64	2687.00		

Tablo 5 incelendiğinde eğitim fakültelerindeki çalgı eğitimcilerinin duyarsızlaşma düzeylerinin U=1939.00, p>.05 medeni durumlarına göre anlamlı olarak farklılaşmadığı bulunmuştur. Elde edilen bulgulardan hareketle medeni durumun duygusal tükenme, duyarsızlaşma, düşük kişisel başarı hissi ve mesleki tükenmişlik toplam puanlarını anlamlı olarak etkileyen bir değişken olmadığı söylenebilir.

Eğitim fakültelerindeki çalgı eğitimcilerinin mesleki tükenmişlik düzeyleri yaşlarına göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

Tablo 6. Yaş Değişkenine İlişkin ANOVA Bulguları

Tükenmişlik	Yaş	N	X	Ss	sd	F	p
Duygusal Tükenmişlik	24-31	26	19.53	6.16	3/142	.452	.717
	32-39	61	18.78	5.18			
	40-47	48	17.91	6.40			
	48 ve üzeri	11	18.36	7.40			
Düşük Kişisel Başarı Hissi	24-31	26	30.61	3.06	3/142	2.02	.113
	32-39	61	31.50	2.88			
	40-47	48	32.00	2.61			
	48 ve üzeri	11	32.79	3.04			
Mesleki Tükenmişlik Toplam Puanı	24-31	26	59.50	9.02	3/142	.642	.590
	32-39	61	59.31	6.98			
	40-47	48	57.79	6.89			
	48 ve üzeri	11	60.61	9.82			

Tablo 6 incelendiğinde eğitim fakültelerindeki çalgı eğitimcilerinin duygusal tükenme düzeyi, duyarsızlaşma düzeyi, kişisel başarı hissi düzeyinin ve mesleki tükenmişlik toplam puanlarının yaşlarına göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan ANOVA testi sonucunda duygusal tükenmişlik düzeylerinin $F_{(3,142)}$=.452, p>.05, düşük kişisel başarı hissi düzeylerinin ($F_{(3,142)}$=2.02, p>.05) ve mesleki tükenmişlik toplam puanlarının $F_{(3,142)}$=.642, p>.05 yaşlarına göre anlamlı olarak farklılaşmadığı bulunmuştur. Buradan hareketle eğitim fakültelerindeki çalgı eğitimcilerinin yaşlarının mesleki tükenmişlik düzeyleri üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı söylenebilir.

Tablo 7. Yaş Değişkenine İlişkin Kruskal Wallis H Bulguları

Tükenmişlik	Yaş	N	Sıra Ort.	sd	x^2	p
Duyarsızlaşma	24-31	26	78.38	3	2.98	.395
	32-39	61	77.27			
	40-47	48	64.95			
	48 ve üzeri	11	78.36			

Tablo 7 incelendiğinde eğitim fakültelerindeki çalgı eğitimcilerinin duyarsızlaşma düzeylerinin yaşlarına göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis H testi sonucunda duyarsızlaşma düzeyinin x^2=2.98, sd= 3, p>.05 yaşlarına göre anlamlı olarak farklılaşmadığı bulunmuştur. Elde edilen bulgulardan hareketle yaş değişkeninin duygusal tükenme, duyarsızlaşma, düşük kişisel başarı hissi ve mesleki tükenmişlik toplam puanlarını anlamlı olarak etkileyen bir değişken olmadığı söylenebilir.

Eğitim fakültelerindeki çalgı eğitimcilerinin mesleki tükenmişlik düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

Tablo 8. Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin ANOVA Bulguları

Tükenmişlik	Eğitim Durumu	N	X	Ss	Sd	F	p	Fark
Duygusal Tükenmişlik	Lisans	6	24.16	7.25	2/143	3.146	.046	A-C
	Yüksek Lisans	46	18.91	6.35				
	Doktora	94	18.09	5.47				
Duyarsızlaşma	Lisans	6	9.33	2.50	2/143	.619	.540	---
	Yüksek Lisans	46	9.08	3.50				
	Doktora	94	8.52	2.96				
Düşük Kişisel Başarı Hissi	Lisans	6	31.50	2.42	2/143	.155	.856	---
	Yüksek Lisans	46	31.80	3.19				
	Doktora	94	31.51	2.75				
Mesleki Tükenmişlik Toplam Puanı	Lisans	6	65.00	8.31	2/143	2.83	.062	---
	Yüksek Lisans	46	59.80	8.73				
	Doktora	94	58.13	6.70				

A: Lisans, B: Yüksek Lisans, C: Doktora

Tablo 8 incelendiğinde eğitim fakültelerindeki çalgı eğitimcilerinin mesleki tükenmişlik düzeylerinin eğitim durumlarında göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan ANOVA sonucunda duygusal tükenmişlik düzeyinin $F_{(2,143)}$ =3.146, p<.05 eğitim durumuna göre anlamlı olarak farklılaştığı bulunmuştur. Duygusal tükenme düzeyinde gözlenen bu farkın kaynağını belirlemek amacıyla çoklu karşılaştırma testlerinden Bonferroni testi yapılmış ve farkın lisans ve doktora grupları arasında olduğu bulunmuştur. Eğitim durumu lisans olanların duygusal tükenmişlik düzeylerinin doktora olanlardan anlamlı olarak farklılaştığına ve bu farkın lisans düzeyinde olanların aleyhinde olduğu görülmüştür. Lisans düzeyinde olan eğitimcilerin duygusal tükenmişliklerine ilişkin aritmetik ortalama X=24.16 ve doktora düzeyinde olan eğitimcilerin duygusal tükenmişliklerine ilişkin ortalamanın X= 18.09 olduğu bulunmuştur. Buna göre eğitim durumunun duygusal tükenmişliği etkileyen bir faktör olduğu söylenebilir. Bununla birlikte duyarsızlaşma düzeyi $F_{(2,143)}$ =.619, p>.05, düşük kişisel başarı hissi $F_{(2,143)}$ =.155, p>.05 ve

mesleki tükenmişlik toplam puanın $F_{(2,143)} = 2.83$, $p > .05$ eğitim durumuna göre anlamlı olarak farklılaşma göstermediği bulunmuştur. Buna göre eğitim fakültelerindeki çalgı eğitimcilerinin eğitim durumlarının duyarsızlaşma, düşük kişisel başarı hissi ve mesleki tükenmişlik toplam puanı üzerinde anlamlı etkiye sahip olmadığı söylenebilir.

Eğitim fakültelerindeki çalgı eğitimcilerinin mesleki tükenmişlik düzeyleri mesleki kıdemlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

Tablo 2. Mesleki Kıdem Değişkenine İlişkin ANOVA Bulguları

Tükenmişlik	Mesleki Kıdem	N	X	Ss	sd	F	p
Duygusal Tükenmişlik	1-5 yıl	32	18.65	6.27			
	6-10 yıl	24	19.12	5.33			
	11-15 yıl	29	18.79	5.18	4/141	.275	.894
	16-20 yıl	31	17.64	6.14			
	21 ve üzeri	30	18.93	6.65			
Duyarsızlaşma	1-5 yıl	32	8.87	3.44			
	6-10 yıl	24	9.20	3.25			
	11-15 yıl	29	9.55	3.34	4/141	1.87	.118
	16-20 yıl	31	7.51	2.20			
	21 ve üzeri	30	8.66	3.06			
Düşük Kişisel Başarı Hissi	1-5 yıl	32	31.15	2.98			
	6-10 yıl	24	30.50	3.25			
	11-15 yıl	29	31.51	2.84	4/141	2.213	.071
	16-20 yıl	31	32.09	2.38			
	21 ve üzeri	30	32.55	2.67			
Mesleki Tükenmişlik Toplam Puanı	1-5 yıl	32	58.68	8.62			
	6-10 yıl	24	58.83	6.59			
	11-15 yıl	29	59.86	7.64	4/141	.691	.599
	16-20 yıl	31	57.25	7.39			
	21 ve üzeri	30	60.15	7.26			

Tablo 9 incelendiğinde eğitim fakültelerindeki çalgı eğitimcilerinin duygusal tükenme düzeyi, duyarsızlaşma düzeyi, kişisel başarı hissi düzeyinin ve mesleki tükenmişlik toplam puanlarının mesleki kıdemlerine göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan ANOVA sonucunda duygusal tükenmişlik düzeylerinin $F_{(4,141)}=.275$, $p>.05$, duyarsızlaşma düzeylerinin $F_{(4,141)}=1.87$, $p>.05$, düşük kişisel başarı hissi düzeylerinin $F_{(4,141)}=2.213$, $p>.05$ ve mesleki tükenmişlik toplam puanlarının $F_{(4,141)}=.691$, $p>.05$ mesleki kıdemlerine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı bulunmuştur. Buradan hareketle eğitim fakültelerindeki çalgı eğitimcilerinin mesleki kıdemlerinin mesleki tükenmişlik düzeyleri üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı söylenebilir.

Eğitim fakültelerindeki çalgı eğitimcilerinin mesleki tükenmişlik düzeyleri bireysel çalgı türlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

Tablo 10. Bireysel Çalgı Türü Değişkenine İlişkin ANOVA Bulguları

Tükenmişlik	Bireysel Çalgı Türü	N	X	Ss	Sd	F	p	Fark
Duyarsızlaşma	Mızraplı	25	9.16	3.18				
	Gitar ve Piyano	37	8.27	3.12				
	Şan	14	10.14	3.48	4/141	2.591	.039	C-D
	Üflemeli	14	6.78	1.71				
	Yaylı	56	8.98	3.09				
Düşük Kişisel Başarı Hissi	Mızraplı	25	31.56	2.29				
	Gitar ve Piyano	37	30.89	3.37				
	Şan	14	32.85	2.71	4/141	1.667	.161	
	Üflemeli	14	32.57	1.86				
	Yaylı	56	31.54	2.91				

Mesleki	Mızraplı	25	61.04	6.74				
Tükenmişlik	Gitar ve Piyano	37	57.51	8.31				
Toplam Puanı	Şan	14	63.71	8.99	4/141	2.679	.034	C-B
	Üflemeli	14	57.00	5.21				D-C
	Yaylı	56	58.24	7.01				E-C

A: Mızraplı, B: Gitar ve Piyano, C: Şan, D: Üflemeli, E: Yaylı

Tablo 10 incelendiğinde eğitim fakültelerindeki çalgı eğitimcilerinin mesleki tükenmişlik düzeylerinin bireysel çalgı türlerine göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan ANOVA sonucunda duyarsızlaşma düzeyi $F_{(4,141)}$=2.591, p<.05 ile mesleki tükenmişlik toplam puanının $F_{(4,141)}$=2.679, p<.05 bireysel çalgı türüne göre anlamlı olarak farklılaştığı bulunmuştur. Duyarsızlaşma düzeyi ve mesleki tükenmişlik toplam puanı düzeyinde gözlenen bu farkın hangi ortalamalar arasında olduğunu belirlemek amacıyla çoklu karşılaştırma testlerinden Bonferroni yapılmıştır.

Yapılan test sonucunda bireysel çalgı türü şan ve üflemeli olan eğitimcilerin duyarsızlaşma düzeylerinin anlamlı olarak farklılaştığı bulunmuştur. Bireysel çalgı türü şan olan eğitimcilerin aritmetik ortalaması X=10.14 ve üflemeli çalgı olan eğitimcilerin aritmetik ortalamaları X=6.78 olduğu görülmektedir. Bu bulgudan hareketle bireysel çalgı türünün duyarsızlaşma düzeyi üzerinde anlamlı etkisi olduğu söylenebilir. Mesleki tükenmişlik toplam puanı için yapılan çoklu karşılaştırma sonucunda ise eğitim fakültelerindeki çalgı eğitimcilerinin bireysel çalgı türü şan olan eğitimcilerin aritmetik ortalaması X= 63.71, çalgı türü gitar ve piyano olan eğitimcilerin aritmetik ortalaması X= 57.51, çalgı türü üflemeli olan eğitimcilerin aritmetik ortalaması X=57.00 ve çalgı türü yaylı çalgı olan eğitimcilerin aritmetik ortalaması X=58.24 ve çalgı türü mızraplı olan eğitimcilerin aritmetik ortalaması X=61.04 olduğu görülmüştür. Bireysel çalgı türü şan olan eğitimcilerin mesleki tükenmişliklerinin bireysel çalgı türü gitar ve piyano, üflemeli ve yaylı olan eğitimlerden anlamlı olarak daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu bulgudan hareketle bireysel çalgı türünün mesleki tükenmişlik düzeyi üzerinde anlamlı etkisi olduğu söylenebilir.

Düşük kişisel başarı hissi düzeyinin $F_{(4,141)}$=1.667, p>.05 ise bireysel çalgı türüne göre anlamlı olarak farklılaşmadığı bulunmuştur. Bu bulgudan hareketle bireysel çalgı türünün düşük kişisel başarı hissi üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı söylenebilir.

Tablo 11. Bireysel Çalgı Türü Değişkenine İlişkin Kruskal Wallis H Bulguları

Tükenmişlik	**Bireysel Çalgı Türü**	**N**	**Sıra Ort.**	**sd**	**x^2**	**p**
Duygusal Tükenme	Mızraplı	25	87.80			
	Gitar ve Piyano	37	70.05			
	Şan	14	85.61	4	5.566	.234
	Üflemeli	14	66.64			
	Yaylı	56	68.08			

Tablo 11 incelendiğinde eğitim fakültelerindeki çalgı eğitimcilerinin duygusal tükenme düzeylerinin bireysel çalgı türlerine göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis H testi sonucunda duygusal tükenme düzeyinin x^2=5.566, sd= 4, p>.05 bireysel çalgı türlerine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı bulunmuştur. Elde edilen bulgudan hareketle bireysel çalgı türü değişkeninin duygusal tükenme düzeyi üzerinde anlamlı etkisi olmadığı söylenebilir.

Eğitim fakültelerindeki çalgı eğitimcilerinin mesleki tükenmişlik düzeyleri ile mesleki doyum düzeyleri arasında anlamlı ilişki var mıdır?

Tablo 12. Mesleki Tükenmişlik ve Mesleki Doyum Arasındaki İlişki

	Mesleki Doyum
Duygusal Tükenme	-.642**
Duyarsızlaşma	-.383**
Düşük Kişisel Başarı Hissi	.463**
Mesleki Tükenmişlik Toplam Puan	-.485

Tablo 12 incelendiğinde mesleki doyum ile duygusal tükenme r=-.642, p<.05 ve duyarsızlaşma r=-.383, p<.05 arasında negatif yönlü ve anlamlı; düşük kişisel başarı hissi r=.463, p<.05 ile pozitif yönlü ve anlamlı ilişkiler olduğu bulunmuştur. Ulaşılan bulgudan hareketle eğitim fakültelerindeki çalgı eğitimcilerinin mesleki doyum düzeylerinin artması ile duygusal tükenme düzeyleri ve duyarsızlaşma düzeylerinin azalacağı ve düşük kişisel başarı hissinin artacağı söylenebilir.

Eğitim fakültelerindeki çalgı eğitimcilerinin mesleki tükenmişlik düzeyleri mesleki doyum düzeylerinin anlamlı bir yordayıcısı mıdır?

Tablo 3. Mesleki Doyumun Yordanmasına İlişkin Bulgular

Değişken	B	Standart hata	B	T	p
Sabit	71.07	7.561		9.401	.000
Duygusal Tükenme	-.863	.117	-.558	-7.391	.000
Duyarsızlaşma	.057	.218	.019	.260	.795
Düşük Kişisel Başarı Hissi	.889	.208	.278	4.278	.000

(R=.69 , R^2=.479, F=43,57, p<.01)

Tablo 13 incelendiğinde mesleki tükenmişliğin mesleki doyumu yordayıp yordamadığını belirlemek amacıyla yapılan doğrusal regresyon analizi sonucunda mesleki tükenmişliğin mesleki doyumdaki varyansın %47.9'unu açıklandığı görülmektedir (R=.69 , R^2=.479, F=43,57, p<.01). Ulaşılan bu bulguya göre eğitim fakültesindeki çalgı eğitimcilerinin mesleki tükenmişliklerinin mesleki doyumlarını anlamlı olarak yordadığı söylenebilir. Mesleki doyumun yordayıcılarının yer aldığı Tablo 13'te mesleki doyumda meydana gelecek olan 1 puanlık artış duygusal tükenmişlik boyutunda -.86'lık bir azalmaya, duyarsızlaşma boyutunda .05'lik bir artışa ve düşük kişisel başarı hissinde .88'lik bir artışa neden olacağı şeklinde yorumlanabilir.

TARTIŞMA SONUÇ VE ÖNERILER

Sonuç ve Tartışma

Yapılan analizler sonucunda, cinsiyetin duygusal tükenme, duyarsızlaşma, düşük kişisel başarı hissi ve mesleki tükenmişlik toplam puanlarını anlamlı olarak etkileyen bir değişken olmadığı, medeni durumun duygusal tükenme, duyarsızlaşma, düşük kişisel başarı hissi ve mesleki tükenmişlik toplam puanlarını anlamlı olarak etkileyen bir değişken olmadığı, yaş değişkeninin duygusal tükenme, duyarsızlaşma, düşük kişisel başarı hissi ve mesleki tükenmişlik toplam puanlarını anlamlı olarak etkileyen bir değişken olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar, Otacıoğlu'nun (2008) çalışması ile paralellik göstermektedir; Otacıoğlu da müzik öğretmenlerinde tükenmişlik düzeyinin demografik değişkenlerle sınırlı kalmadığını, tükenmişliğin daha çok mesleki faktörlerden kaynaklandığını ifade etmektedir.

Duygusal tükenmişlik düzeyinin eğitim durumuna göre anlamlı olarak farklılaştığı, yapılan çoklu karşılaştırmalı testler sonucunda farkın lisans ve doktora grupları arasında oluştuğu görülmüştür. Eğitim durumu lisans olanların duygusal tükenmişlik düzeylerinin doktora olanlardan anlamlı olarak farklılaştığına ve bu farkın lisans düzeyinde olanların aleyhine olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlara göre çalgı eğitimcilerinin eğitim durumlarının duygusal tükenmişliği etkileyen bir faktör olduğu görülmüştür. Genel olarak ise eğitim fakültelerindeki çalgı eğitimcilerinin eğitim durumlarının duyarsızlaşma, düşük kişisel başarı hissi ve mesleki tükenmişlik toplam puanı üzerinde anlamlı etkiye sahip olmadığı görülmüştür. Bernhard (2005) müzik eğitimcilerinin mesleki gelişim süreçlerinde yeterli destek sağlanmadığında tükenmişlik düzeylerinin arttığını belirtmiştir. İlgili literatürde karşılaşılan bu bulgu aslında müzik eğitimcilerinin mesleki gelişim sürecinde öğrenim durumları sürecinde yaşadıkları akademik gelişimin bir destek olarak yorumlanmasını mümkün kılmaktadır. Akademik yaşamdaki ilerleme ve mesleki gelişim bu anlamda ilişkili olarak düşünülebilir.

Eğitim fakültelerindeki çalgı eğitimcilerinin duygusal tükenmişlik düzeylerinin, duyarsızlaşma düzeylerinin, düşük kişisel başarı hissi düzeylerinin ve mesleki tükenmişlik toplam puanlarının mesleki kıdemlerine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı görülmüştür. Dolayısıyla eğitim fakültelerindeki çalgı eğitimcilerinin mesleki kıdemlerinin mesleki tükenmişlik düzeyleri üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Duyarsızlaşma düzeyi ile mesleki tükenmişlik toplam puanının bireysel çalgı türüne göre anlamlı olarak farklılaştığı görülmüştür. Gözlenen bu farkın hangi ortalamalar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırma sonucunda çalgı türü şan ve üflemeli olan eğitimcilerin duyarsızlaşma düzeylerinin anlamlı olarak farklılaştığı görülmüştür. Buradan hareketle bireysel çalgı türünün duyarsızlaşma düzeyi üzerinde anlamlı etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Scheib'in (2003) çalışması, eğitimcilerin üstlendikleri rollerin karmaşıklığının ve iş yükünün artmasının tükenmişliği artırdığına dikkat çekmektedir. Şan eğitimi gibi bireysel ve yoğun ilgi gerektiren alanlarda, öğrenci öğretmen ilişkisinin daha sıkı olması, bu meslek grubunda tükenmişlik riskini artıran bir faktör olarak düşünülebilir. Bu anlamda çalgı eğitiminin genel olarak değerlendirildiği bu gibi çalışmaların daha özele inilerek belirli çalgı gruplarında da değerlendirmeye tabi tutulması gereği ortaya çıkmıştır denilebilir.

Mesleki tükenmişlik toplam puanı için yapılan çoklu karşılaştırma sonucunda ise bireysel çalgı türü şan olan eğitimcilerin mesleki tükenmişliklerinin bireysel çalgı türü gitar ve piyano, üflemeli ve yaylı olan eğitimcilerden anlamlı olarak daha yüksek olduğu görülmüştür. Dolayısıyla bireysel çalgı türünün mesleki tükenmişlik düzeyi üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla beraber bireysel çalgı türünün düşük kişisel başarı hissi üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı görülmüştür. Diğer yandan bireysel çalgı türü değişkeninin duygusal tükenme düzeyi üzerinde anlamlı etkisi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Eğitim fakülteleri çalgı eğitimcilerinin mesleki tükenmişlik düzeyleri ile mesleki doyum düzeylerinin anlamlı farklılaşma gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan analizler sonucunda, çalgı eğitimcilerinin mesleki doyum düzeylerinin artması ile duygusal tükenme düzeyleri ve duyarsızlaşma düzeylerinin azalacağı ve düşük kişisel başarı hissinin olumlu yönde artacağı sonucuna ulaşılmıştır. Çoban ve Özdemir'in (2020) ERG teorisi çerçevesindeki çalışması, mesleki doyum düzeylerinin müzik öğretmenlerinin mesleki motivasyonunu ve bağlılığını artırdığını vurgulamaktadır. Bu nedenle mesleki doyumun arttırılmasına dönük çalışmaların daha detaylı incelenmesi ve buna dönük önlemlerin alınmasının önemi hem bu araştırma hem de önceki araştırmalarla ortaya koyulmuştur. Zira hem bu araştırma hem de önceki araştırmalar mesleki doyumun yüksek olduğu durumlarda tükenmişlik düzeylerinin azalabileceğini göstermektedir.

Eğitim fakülteleri çalgı eğitimcilerinin mesleki tükenmişlik düzeylerinin, mesleki doyum düzeylerinin anlamlı bir yordayıcısı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analizler sonucunda, eğitim fakültesindeki çalgı eğitimcilerinin mesleki tükenmişliklerinin mesleki doyumlarını anlamlı olarak yordadığı görülmüştür. Yordayıcıların; mesleki doyumda meydana gelecek olan duygusal tükenmişlik boyutunda bir azalmaya, duyarsızlaşma boyutunda bir artışa ve düşük kişisel başarı hissinde de artışa neden olacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Öneriler

Eğitim durumu lisans olanların duygusal tükenmişlik düzeylerinin eğitim durumu doktora olanlardan anlamlı olarak farklılaştığına ve bu farkın lisans düzeyinde olanların aleyhine olduğu sonucundan hareketle çıkan bu farkın nedenleri yapılacak olan bilimsel çalışmalar ile ortaya koyulabilir. Duyarsızlaşma düzeyi ile mesleki tükenmişlik toplam puanının bireysel çalgı türüne göre anlamlı olarak farklılaştığı ve bu farkın şan ve üflemeli çalgı eğitimcileri arasında ortaya çıktığı sonucundan hareketle, bireysel çalgı türünün duyarsızlaşma düzeyi üzerinde anlamlı etkisinin nedenleri araştırılabilir. Bireysel çalgı türü şan olan çalgı eğitimcilerinin mesleki tükenmişlik düzeylerinin diğer çalgı eğitimcilerine (bireysel çalgı türü gitar ve piyano, üflemeli ve yaylı çalgı olan) göre daha yüksek olduğu sonucundan hareketle bireysel çalgı türünün mesleki tükenmişlik düzeyi üzerindeki sebepleri araştırılarak sonuçları ortaya koyulabilir. Çalgı

eğitimcilerinin mesleki doyum düzeylerinin artması ile duygusal tükenme düzeyleri ve duyarsızlaşma düzeylerinin azalacağı ayrıca düşük kişisel başarı hissinin de azalacağı sonucu ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla müzik eğitimi ana bilim dallarında görev yapan çalgı eğitimcilerinin doyum düzeylerinin süreklilik arz edebilmesi, öğretim süreçlerindeki gereksinimlerinin yeterli düzeyde karşılanması ile sağlanabilir. Bundan sonra yapılacak araştırmalarda evren, üniversitelerin çalgı eğitimi veren diğer kurumlarını (Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalları, Güzel Sanatlar Fakülteleri Müzik Bölümleri ve Müzik Bilimleri Bölümleri çalgı eğitimcileri, Konservatuvar çalgı eğitimcileri) kapsayacak bir biçimde ele alınabilir. Bu kurumlardaki çalgı eğitimcilerinin mesleki tükenmişlik düzeyleri ve mesleki doyumları karşılaştırılarak değerlendirilebilir.

KAYNAKÇA

Acar, Arasan, B. N. (2010). *Öğretmenlerde yaşam doyumu iş doyumu ve mesleki tükenmişlik düzeylerinin belirlenmesine yönelik bir araştırma* (Tez No. 301978) [Yüksek Lisans Tezi. Uşak Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Avşaroğlu, S. Deniz, M. E. & Kahraman, A. (2005). Teknik öğretmenlerde yaşam doyumu iş doyumu ve mesleki tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (14), 115 – 129.

Bayrak, M. (2014). *İlkokullarda eğitim veren sınıf öğretmenlerinin mesleki doyum ve tükenmişlik düzeyi* (Tez No. 359624) [Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Bernhard, H. C. (2005). Burnout and the college music education major. *Journal of Music Teacher Education, 15*(1), 43-51.

Cemaloğlu N. & Şahin Erdemoğlu D. (2007). Öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeylerinin farklı değişkenlere göre incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi,* 15(2), 465-484.

Çoban, S., & Özdemir, V. (2020). Müzik eğitimcilerinin mesleki doyum düzeylerinin, Clayton Alderfer'in Vig (ERG) teorisine göre değerlendirmesi. *Fine Arts (NWSAFA), 15*(4), 217-232.

Demirci B, (2013). Viyolonsel eğitiminde geleneksel Türk Müziği'ne yönelik bir çalışma modeli. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 28(1), 117 – 129.

Durmuş, S. Günay, O. (2007). Hemşirelerde iş doyumu ve anksiyete düzeyini etkileyen faktörler. *Erciyes Tıp Dergisi,* 29(2), 139-146.

Güllüce A. Ç. (2006). *Mesleki tükenmişlik ve duygusal zekâ arasındaki ilişki (yöneticiler üzerine bir uygulama)*, (Tez No. 186173) [Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Karabıyık Özipek A. (2006). *Ortaöğretim okullarından görev yapan öğretmenlerde mesleki tükenmişlik düzeyi ve nedenleri* (Tez No. 206807) [Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Karadağ, N. (2013). *Tükenmişlik ve iş doyumu (Kırklareli devlet hastahanesi hemşireleri örneği)* (Tez No. 333225) [Yüksek Lisans Tezi. Beykent Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Karasar, N. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemi* (15. Baskı). Nobel Yayın Dağıtım

Kuzgun Y., Aydemir S.S., & Hamamcı Z. (1999). Mesleki doyum ölçeğinin geliştirilmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(11).

Otacıoğlu, S. (2008). Müzik öğretmenlerinde tükenmişlik sendromu ve etkileyen faktörler. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 9*(15), 103-116.

Parasız, G. (2009). *Keman öğretiminde kullanılmakta olan çağdaş Türk müziği eserlerinin seslendirilmesine yönelik olarak oluşturulan hazırlayıcı alıştırmaların işgörüşsellik ve etkililik yönünden incelenmesi* (Tez No. 239242) [Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Polatçı, S. (2007). *Tükenmişlik sendromu ve tükenmişlik sendromuna etki eden faktörler (Gaziosmanpaşa Üniversitesi akademik personeli üzerine bir analiz)* (Tez No. 209647) [Yüksek lisans tezi. Gaziosmanpaşa Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Scheib, J. W. (2003). Role stress in the professional life of the school music teacher: A collective case study. *Journal of Research in Music Education, 51*(2), 124-136.

Seyidoğlu, H. (2009). *Bilimsel araştırma ve yazma el kitabı.* Güzem Can Yayınları.

Skeja. A. (2012). *Çalışanların tükenmişlik düzeyi ile iş tatmini arasındaki ilişki ve bir araştırma* (Tez No. 317780) [Yüksek lisans tezi. İstanbul Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Tunç, V. (2013). *Tarih öğretmenlerinin iş doyum ve mesleki tükenmişlik düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi: Van ili örneği* (Tez No. 357587) [Yüksek lisans tezi. Yüzüncü Yıl Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Yelboğa. A. (2007). Bireysel demografik değişkenlerin iş doyumu ile ilişkisinin finans sektöründe incelenmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(2), 1-18.

EXTENDED ABSTRACT

Purpose: This study, which was conducted to determine the relationship between professional burnout levels and professional satisfaction of instrument educators in Music Education Departments of Education Faculties, aims to shed light on important issues in the field of education. The main purpose of the research is to analyze the factors affecting the burnout levels and professional satisfaction of instrument educators and to explain the relationship between these two important variables. The study aims to reveal how the burnout and satisfaction levels of instrument educators interact in their professional lives and to offer solutions to the deficiencies in this field.

Method: The type of the research was determined as descriptive research, and the general survey model was preferred as the model. In this context, 204 instrument educators working in Music Education Departments of Education Faculties, Fine Arts Education Departments constituted the population of the research, while 150 instrument educators formed the sample of the research in line with their answers to the scales. "Personal Information Form" prepared by the researcher was used to obtain demographic information in data collection. To measure the burnout levels of instrumental educators, the "Maslach Burnout Inventory (MBI)", developed by Maslach and Jackson (1981) and used in a wide literature, was preferred. To evaluate professional satisfaction levels, the "Professional Satisfaction Scale" developed by Kuzgun, Sevim and Hamamcı (1999) was used.

Various statistical methods were used to analyze the data. Independent samples t-test and One-Factor Analysis of Variance (ANOVA) were applied to evaluate differences between groups. Mann Whitney U Test and Kruskal Wallis H Test were preferred to examine smaller groups of the sample and to be used in non-parametric situations. Additionally, Pearson Product Moment Correlation was applied to determine the degree of relationship between burnout and satisfaction levels of instrument educators. Linear Regression Analyzes were conducted to examine the effect of burnout levels on professional satisfaction.

Results: In the study, professional burnout levels and professional satisfaction of instrument educators were evaluated in terms of various demographic variables. No significant difference

could be detected between variables such as gender, marital status, age, professional seniority and the sub-dimensions of the burnout scale. This finding suggests that the burnout levels of instrument educators may be affected by professional conditions rather than individual characteristics. However, it was observed that there were significant differences in the sub-dimensions of the burnout scale in terms of individual instrument type and educational status. In particular, individual instrument type emerged as an important variable in the differentiation of burnout levels. This indicates that instrument types may create physical, emotional and mental loads on the educator at different levels.

In the research, the relationship between professional satisfaction and burnout levels was also discussed in detail. It has been determined that as the professional satisfaction levels of instrument educators increase, the levels of emotional exhaustion and depersonalization, which are the sub-dimensions of the burnout scale, decrease. In addition, it has been determined that increasing professional satisfaction positively increases the feeling of low personal achievement. This result shows that the satisfaction of instrument educators with their profession plays an important role in reducing professional burnout levels and achieving positive work results.

In the study, the effect of professional burnout levels on professional satisfaction was also examined and it was concluded that burnout levels significantly predicted professional satisfaction. This finding clearly reveals that increasing levels of professional burnout negatively affects educators' job satisfaction. It has been observed that professional satisfaction decreases, especially in cases where burnout dimensions such as emotional exhaustion and depersonalization are high. This situation shows that when instrument educators experience professional burnout, their motivation for their work decreases and their commitment to their profession decreases.

Conclusion: As a result, this study contributed to the understanding of the relationship between occupational burnout levels and professional satisfaction of instrument educators and presented important findings in this field. The results of the study show that strategies should be developed to increase the professional satisfaction of instrument educators working in education faculties. In addition, taking into account the effects of individual instrument type and educational status on burnout levels, it is recommended to take various measures to balance the professional load of instrument educators. It is thought that efforts to increase professional satisfaction will be effective in reducing the emotional and professional burnout levels of educators. In this context, it is envisaged that studies aimed at increasing educators' satisfaction with their profession will contribute to the creation of a more effective and motivated educator base in the long term.